Toespraak D66 Najaarscongres in Nijmegen, 17 november 2007

Congres,

Twee weken geleden was ik op de Antillen.

Samen met de collega-fractievoorzitters.

Zoals jullie zagen ontbrak Wilders, want die was met een aantal "fellow-travellers"

op Guantanamo Bay. Ze keken rond.

En ze zagen dat het goed was.

Mijn bezoek aan de Antillen en Aruba liet me niet onberoerd.

Het was de eerste keer na mijn ministerschap.

Bij mijn aftreden vorig jaar was het akkoord voor een hervormd Koninkrijk bijna rond.

Toch nog een bestuurlijke vernieuwing!

Terwijl ik met een zekere nostalgie in Antilliaanse sferen verbleef,

hadden de fractievoorzitters van de coalitie voelbaar andere sores aan hun hoofd.

De hete aardappel van het ontslagrecht lag zichtbaar tussen het bord

van de arme Van Geel en de getergde Tichelaar.

Tichelaar, moe van het recht praten wat krom is.

Nadat Bos het Europa-referendum in het kabinet had weggegeven.

Weggegeven zonder tegenprestatie.

Want het gestolde wantrouwen in de coalitie,

heeft uitruilen tot het hoogste goed gemaakt.

Maar dan niet op de manier die we gewend zijn:

de één krijgt dit, en de andere mag dateeHHeel begrijpelijk . ljjikdkdkdikikk.

Dan hou je tenminste nog iets van je agenda overeind.

Nee, het gaat anders tussen deze partijen:

Als ik dit niet krijg, dan krijg jij dat niet.

De uitkomst is zo altijd twee keer nul. Twee niets. Stilstand.

PvdA geen Europees referendum.

CDA geen modernisering van de arbeidsmarkt.

PvdA geen onderzoek naar de oorlog in Irak.

CDA geen herkeuring in de WAO.

PvdA geen beperking van de hypotheekrenteaftrek.

CDA geen hervorming van de huurmarkt.

En zo wordt de agenda leger en leger.

"Samen leven en samen werken".

Vooralsnog is het vooral samen leven.

Want samenwerken, waaraan, vraag je je af.

Er blijft niet zo heel veel meer over dan het onvolprezen 100.000-minder-gestolen-fietsen-plan, en de SRV-man terug aan huis.

Met het ontslagrecht liep Van Geel op de Antillen een blauwtje.

Een tropisch blauwtje aan de bar, dat heet daar een Blue Curaçao.

Tichelaar kan na al zijn lawaai niet meer thuis komen met een bijgesteld voorstel Donner.

Want de PvdA heeft zich met huid en haar uitgeleverd aan de FNV.

Voorzitter Jongerius is charmant, maar onverbiddelijk.

Het moet en zal van tafel.

En zo zal het dan ook wel gaan.

Het CDA accepteert voorlopig een uitstel.

"Laten we het over een tijdje nog eens proberen," zegt Van Geel grootmoedig.

Maar ook hij weet:

ook de versoepeling van het ontslagrecht verdwijnt achter de horizon van deze kabinetsperiode.

Donner's mooie plan is alleen nog toepasbaar op de minister van Sociale Zaken zelf.

De stand is opnieuw 0:0. Twee keer nul.

En zo gebeurt er helemaal niets.

De grote werkgevers leunen tevreden achterover.

Het akkoord, de hele participatietop ligt aan diggelen.

Waarom zouden zij hun deel van de afspraak nakomen:

het scheppen van 200.000 banen.

De kleinere werkgevers, die van het MKB, die hebben het nakijken.

Hun ongerief blijft.

Zij passen daarom wel op om mensen een vast contract te geven.

Resultaat: outsiders blijven verstoken van een baan.

Zelfontplooiing en zelfstandigheid - dé voorwaarden voor emancipatie én integratie - leggen het af tegen behoudzucht en gemakzucht .

Een gemiste kans om een overleefd systeem

een overleefd systeem aan te passen aan de eisen van onze tijd.

Bos zei vorig jaar nog dat een modernisering van ontslag nodig was.

Nu blaast hij de aftocht.

Maar voor de publieke sector kunnen ze niet meer terug.

Wij vragen Donner om ambtenaren niet meer verplicht met pensioen te sturen.

Laat ze zelf bepalen wanneer ze stoppen.

Maar Donner moet ook het ontslagrecht van ambtenaren hervormen.

Goed voor een sterkere overheid,

kansen voor outsiders en het levert een miljoenenbesparing op.

Op Binnenlandse Zaken willen ze niet, maar desnoods komen wij met ons eigen voorstel. We hebben al een Kamermeerderheid.

Misschien heb ik het mis, - dat zou mooi zijn -,

en komt de coalitie bij zinnen.

Maar zo langzamerhand geloof ik er niet meer in.

Waarom moeilijk doen, als het makkelijk kan.

Dat is zo'n beetje de houding van dit kabinet.

Laten we ons alsjeblieft geen rotzooi op de hals halen;

het schrikbeeld van een vol Museumplein vervult de premier met afgrijzen.

Ik heb het hem op de televisie horen zeggen:

"Dát moet koste wat kost worden voorkomen."

Oude tijden herleven.

Een kabinet dat wijkt voor dreiging van een vol Museumplein.

De SP kan tevreden zijn.

Het gevolg is stilstand.

Met als argument: de mensen zijn hervormingsmoe.

Hervormingsmoe is een eufemisme voor angst voor het electoraat. etis dus uit

Dat argument deugt niet.

Neem nou de Woningmarkt.

Wie kent geen jonge mensen die al jarenlang zoeken naar een betaalbaar koophuis.

Als je starters uitlegt dat ze slachtoffer zijn van een vermolmd systeem,

dat alleen bestaande rechten beschermt en nieuwkomers frustreert,

dan zijn ze niet hervormingsmoe,

Dan hebben ze wel oren naar verandering

Wij durven die keuze te maken.

Als 20-ers en 30-ers weten dat zij straks de hele AOW moeten dragen,

omdat de politiek het niet aandurft impopulair te zijn,

door nu geleidelijk aan de pensioenleeftijd te verhogen,

dan hebben ze wel oren naar verandering. Niks hervormingsmoe.

Wij durven die keuze te maken.

We staan op een tweesprong in het klimaatbeleid.

Jan Terlouw formuleerde het treffend, onlangs in De Volkskrant.

Er staan grote belangen op het spel.

Met een verbod op gloeilampen komen we er niet.

Voor grootschalige transitie naar duurzame energie moeten olieconcerns in eigen vlees snijden.

Dat doen ze niet vrijwillig.

We zullen ze moeten dwingen. Er zit niets anders op.

Hier zal een sterke overheid moeten ingrijpen in de markt.

Ingrijpen, ook in het dagelijks file-infarct.

Het zoveelste uitstel van de kilometerheffing is een gebrek aan daadkracht.

Wij durven die keuzes allemaal wel te maken.

Hervorming van de woningmarkt, de arbeidsmarkt, de AOW

We doen het niet uit Prinzipienreiterei,

maar vanuit een praktisch probleemoplossende instelling

én vanuit de opvatting dat we verantwoordelijkheid dragen voor volgende generaties.

De huidige generatie gaat er met de gouden eieren vandoor,

en laten jongeren berooid achter.

Congres,

`Een praktisch probleemoplossende instelling, en

binnen de erkenning van een medeverantwoordelijkheid voor het lot van de ander en voor de gemeenschap als geheel,

een zo groot mogelijke individuele vrijheid.`

Het is déze definiëring, déze omschrijving van onze politieke houding

die me trof in het rapport van de commissie Groenman,

en die ik - bij hoge uitzondering - tot ons geloofsartikel verhef.

Praktisch probleemoplossend

Medeverantwoordelijkheid voor de ander en de gemeenschap

Zo groot mogelijke individuele vrijheid

En het is deze houding - samen met de strijd voor een betere democratie, en een internationale gerichtheid - waaraan mensen ons zullen herkennen,

en zullen waarderen.

Het wordt weer tijd voor D66!

Ik dank Louise Groenman en haar commissie voor hun rapport.

Het geeft ons als leden de nodige reflectie.

Het standaard werk van Menno van der Land heeft z'n eerste supplement.

Een zo groot mogelijke individuele vrijheid.

Optimaal niet maximaal.

Daar is lang voor gevochten.

Maar de overheidsvrije ruimte die het individu in een proces van vele decennia heeft veroverd,

dreigt snel en in verregaande mate te worden ingeperkt.

Het lijkt wel of iedere generatie haar vrijheid opnieuw moet bevechten.

Hier staan wij recht tegenover elkaar: D66 en dit kabinet.

Een overheid die alle mensen bij de hand neemt

om hun leven in goede banen te leiden,

En zo ieder initiatief en iedere ontwikkeling naar zelfstandigheid smoort.

Een staat, die de toch al overspannen verwachtingen in een overheid,

die alle ongeluk kan voorkomen, alleen maar groter maakt.

Het geloof in een maakbare wereld, in de maakbare mens,

door een ongebreideld paternalisme van de staat ten opzichte van het individu.

Bos, Balkenende, en Rouvoet willen mensen vormen naar hun evenbeeld.

Wij, wij zijn meer van het zelfbeeld.

Het wordt er ook allemaal niet leuker op.

De extra belasting op de kermis en op peepshows.

Op kroketten en op sigaretten en op alcohol.

En overnacht wordt de paddo de kop ingedrukt

Maar dat is allemaal nog tot daaraan toe.

Minister Rouvoet wil fors ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer.

Dat, dat is de echte bedreiging!

Elk kind wordt een potentieel risico en moet daarom op de Cd-rom.

Het gaat om een paar procent die in de problemen komt.

En wie dat zijn weten we al.

Zelfs de levensovertuiging en de hobby's van ouders komen op de harde schijf.

Een moeder, die in het weekend een paar glazen wijn drinkt,

in combinatie met een werkloze vader kan al gerinkel van alarmbellen opleveren.

Iedereen in een elektronisch dossier;

en iedereen mag er inmiddels gebruik van maken.

De balans tussen beheersing van risico's en de materiële en immateriële kosten is volkomen zoek.

En ik voorspel u, de jeugdzorg zal er weer niet beter van worden.

Want als er echt moet worden ingegrepen achter de voordeur,

wie neemt dan de verantwoordelijkheid? Wie?

Was dat niet het échte probleem bij Savanna, het Maasmeisje

en die andere in en in trieste zaken?

Dat niemand verantwoordelijkheid nam.

Dat was het probleem, niet het tekort aan gegevens.

Het antwoord op die vraag zit niet in een elektronisch kinddossier.

Congres u heeft het de afgelopen weken kunnen zien.

Fatma vecht vol overtuiging tegen de nationale modelpapa Rouvoet.

De Christen Unie heeft vandaag ook haar congres.

De derde coalitiepartij blijft wat onzichtbaar tussen de kibbelende groten.

Dat is ons nooit gelukt _

Maar er mag van mij wel wat meer aandacht naar de partij van Rouvoet.

Heeft dit land nou werkelijk een partij, een regeringspartij,

die serieus overweegt of homo's kunnen besturen.

Met andere woorden of ze maatschappelijk actief mogen zijn.

Terecht dook Boris daar direct bovenop.

Rouvoet had drie dagen nodig voordat hij Lont rook.

Drie dagen gedraai. Zelfs drie seconden is teveel.

En dat in een tijd dat er nieuw geweld is tegen homo's.

Vooral van jonge Marokkaanse Nederlanders.

Onacceptabel. Hard tegen optreden, zeg ik.

De Grondwet, onze grondrechten en onze kernwaarden zijn niet onderhandelbaar.

Maar ook alert blijven. Laat dit populisten niet in de kaart spelen.

En tegen de Christen Unie zeg ik:

Hier is geen onderzoekscommissie voor nodig.

Maak vandaag op jullie congres ondubbelzinnig duidelijk waar jullie staan.

"Het multiculturele drama".

Met deze woordkeus van Paul Scheffer kwam het thema integratie destijds in de volle schijnwerpers.

Dat het in de schijnwerpers kwam was prima.

Maar de toon was gezet.

En dat was de verkeerde.

Het was geen drama, het was wel een probleem.

Het zogenaamde `drama' werd door populisten aangegrepen de zaak verder op scherp te zetten,

tegenstellingen te vergroten,

De vlam sloeg in de pan.

En zo werd het dan toch nog van een probleem tot een drama.

Een mooie illustratie van selffulfilling prophecy.

Onzekerheid, angst en wantrouwen zijn verder aangewakkerd.

Nederland is op drift en de grote partijen zitten er mee in hun maag.

Ze proberen het drama van zijn lading te ontdoen,

al was het maar vanwege de opgelopen imagoschade in het buitenland.

De grote partijen proberen een gematigder toon,

maar stralen tegelijkertijd uit:

Verdonk en Wilders hebben misschien toch wel een punt.

Dubbelhartiger kan het niet.

Het delen van het probleem, - want er is een probleem -,

mag nooit leiden tot ook maar een deel van de rechtse oplossingen.

Schaduwleider Kamp van de VVD ziet er wel been in.

Zijn zogenaamde integratienota valt om van de repressie,

de korte bocht retoriek en stigmatisering.

Ja natuurlijk, de integratie is muurvast gelopen.

Met dank aan Verdonk.

Maar de oplossing ligt niet in huwelijks-DNA-tests, inburgeringsdwangsommen,

en zeker niet in het strafbaar stellen van hulp aan illegalen.

Een nieuwe integratiepolitiek komt moeizaam van de grond.

Ik complimenteer Minister Vogelaar met haar duidelijke stellingname.

Met Vogelaar en Albayrak kan het klimaat veranderen.

De start is gemaakt met het generaal pardon.

Maar waar is het CDA?

En erger, vervalt de PvdA niet in oude reflexen?

De drang van de PvdA naar gesubsidieerde overheidsbanen

en de drang naar geld pompen in allochtone buurthuizen.

Dat schept een klasse van afhankelijke mensen.

Brugbanen, dit kabinet creëert vijf nieuwe soorten Melkertbanen,

Subsidiebanen, dat is een vorm van apartheid op de arbeidsmarkt.

Aan het infuus van de overheid, als outsiders afgezonderd in tijdelijke baantjes

Nieuwkomers willen geen aai over hun bol.

Ze willen weten waar ze aan toe zijn; duidelijkheid over rechten en plichten.

Ze willen hun eigen broek op kunnen houden.

Van verzorgingsstaat naar participatiestaat.

Niet betuttelen, niet verketteren.

Niet assimileren, maar participeren!

En dat is niet vrijblijvend.

Dat vraagt geduld, dat vraagt om lef.

Dat vraagt om een heldere politieke koers.

Wij kijken allen naar hetzelfde probleem;

Scheffer heeft zijn antwoord inmiddels geformuleerd.

Wij hebben oplossingen. Wij hebben een eigen koers.

Niet in het relativisme en niet in de beschuldiging.

Maar in ruimte, in tijd.

Zelfontplooiing en versterking van de persoonlijke identiteit

ten opzichte van de collectieve identiteit,

is de smeerolie voor geslaagde integratie,

Zelfontplooiing is dé remedie tegen onverdraagzaamheid.

Het moet uit de mensen zelf komen.

Dit is mijn diepste overtuiging.

Ik laat me niet wegzetten in de softe hoek.

Ik wijk zeker geen millimeter voor het rechts rabiate geluid.

Ik weiger mee te draven in de xenofobe wedloop

Congres, ik vraag daarvoor volledige steun.

Zelfontplooiing, daarvoor is onderwijs cruciaal. We hebben het net al gehoord van Alexander Rinnooy Kan.

Onderwijs is cruciaal.

-

Uitval van 60% in het VMBO is daarom onaanvaardbaar.

-

25% weggestuurde Pabo-studenten die niet kunnen rekenen,

verpleegsters trouwens ook niet. Onaanvaardbaar.

-

Een urennorm van 1040, met daarin vergaderdagen en schoolfeesten, onaanvaardbaar.

-

17% onbevoegde leraren voor de klas is onaanvaardbaar.

-

In 2010 is er een tekort van 5000 leraren.

Kwaliteit in het onderwijs begint bij een goede, gemotiveerde leraar.

We kampen met een tekort. Dat is geen nieuws,

Dat we daarom iets aan de beloning moeten doen wisten we ook.

In onze Tegenbegroting voor volgend jaar zit 500 miljoen extra

voor lerarensalarissen en -opleidingen .

Gedekt en wel. Wederom goedgekeurd door het CPB.

Plasterk heeft niets op zijn begroting gereserveerd.

Hij heeft zitten slapen toen het geld werd verdeeld.

Zijn extra geld zit in gratis schoolboeken,

dat is inkomenspolitiek, geen onderwijsbeleid.

En nu moet hij het zelf ophoesten.

Onderwijs betaalt voor onderwijs: een blunder van jewelste.

Voor ons onverteerbaar.

Deze minister doet ons wel vaker versteld staan.

Wat is er mis aan het voorstel van het Voortgezet Onderwijs om

een zes voor Nederlands, Engels en Wiskunde verplicht te stellen?

"Als we dat doen, dan zakt de helft.

Daar begin ik dus niet aan", aldus Plasterk.

En zo blijft ons onderwijs onder de maat.

Nederland het zittenblijvertje van de Europese klas.

We moeten voorop, we moeten vooruit.

Geen discussie over vijfjes of zesjes, we moeten excelleren.

Ambitie is hier een plicht.

Het gaat niet om ons. Het gaat om de volgende generatie.

Congres,

We beleefden onlangs de week van de democratie, een week.

72% van de mensen vindt dat ze meer betrokken moeten worden.

En wat is het antwoord van de verantwoordelijke minister?

Ze wil een museum voor de democratie.

Daar heb ik vanzelfsprekend niets tegen.

Al was het maar omdat het een oud idee van een Haags D66-raadslid was.

Maar verder doet Ter Horst niets.

Niets met de 42 aanbevelingen van de Nationale Conventie,

niets met het Burgerforum, niets.

Minister Ter Horst zet de democratie in een museum.

En ze levert de museale collectie in rap tempo aan.

Er komt geen tweede referendum over Europa

Hoe je ook over het eerste dacht,

Het maakt een herkansing onvermijdelijk.

"Maar wij hebben toch goed naar de mensen geluisterd",

zegt het kabinet. Onzin.

Laat mensen zelf beoordelen of er goed genoeg geluisterd is.

En luisteren is mooi, maar niet voldoende.

De angst voor de afwijzing regeert.

Geen referendum over Europa,

Een vals referendum over de gekozen burgemeester,

Een gebroken verkiezingsbelofte: geen parlementair onderzoek naar Irak.

Waarheidsvinding dient een democratie.

Onze democratie heeft betere tijden gekend.

Er zijn nieuwe regenten gekomen,

Die er niet over piekeren eigen macht af te staan ten gunste van de burger.

Ze doen liever alsof.

Zoals een verkiezingscampagne voor het parlement,

geheel gericht op de persoon van de premier.

Als de regel maar blijft bestaan, mag de praktijk alles uithollen.

En dan nog verbaasd zijn dat het electoraat op drift slaat,

en van demagoog naar demagoog rent.

Nee, van Ter Horst moet de democratie het niet hebben.

Van haar wel een lofzang op de benoemde burgemeester.

De benoemde burgemeester daar zitten we de komende jaren aan vast.

Mijn antwoord aan Guusje? Dan kun je ze krijgen ook!

Nijmegen gefeliciteerd met Thom,

Wassenaar gefeliciteerd met Jan

en Opsterland gefeliciteerd met Francisca.

Guusje, zeg maar hoeveel je er wilt hebben!

En dan nog iets nieuws, Onze premier groeit.

Daar mochten wij nog niet van profiteren,

maar zijn vierde kabinet wordt strak geleid.

Ministers mogen geen persoonlijke weblogs hebben,

geen imagebuilding, geen partijpolitiek bedrijven.

Er komt een mediacode

en intussen kijken we alvast over de schouder van de journalist pro-actief mee.

The Don is watching you!

Herinnert u zich nog Balkenende in The Oval Office naast Bush.

Wat een verschil met Balkenende naast Poetin.

Hij voelde zich duidelijk meer op zijn gemak in het Kremlin.

Bij thuiskomst liet hij wel weten zich gestoord te hebben

aan Kamerleden zoals ik.

Wij maar twijfelen of hij de mensenrechten ook concreet en "en public"

ter sprake had gebracht.

Storend voor zo'n gasfeestje,

"linkse praat" volgens een meereizend anoniem ondernemer.

Was het niet onze premier, die stond te stotteren

toen hij in Indonesië het homohuwelijk moest verdedigen?

Was het niet onze premier, die het ophangen van Saddam een rechtvaardige straf noemde?

Voor zijn beurt en door Tony Blair en de EU gecorrigeerd.

Enige parlementaire argwaan is dus wel gepast.

Maar graag steun ik de premier in zijn internationale ambitie.

Maar de vraag is: hoe doe je mee met de grote jongens op het wereldtoneel?

Dat vereist timing, strategie en heldere verantwoording.

Irak is niet zijn beste voorbeeld.

Te vroeg gesteund, chaos tot de dag van vandaag

en nooit een publieke verantwoording.

Al moet ik er elke maand op terugkomen.

Dat parlementair onderzoek naar de oorlog in Irak zal er komen !

De missie Uruzgan wordt maand in, maand uit vooruitgeschoven.

Nog even en de optie stoppen is vanzelf niet meer mogelijk.

Balkenende heeft van een NAVO-probleem een Nederlands probleem gemaakt.

Niet hij, maar De Hoop Scheffer had moeten rondreizen met het balboekje.

Er is nog geen besluit, dus ook geen D66-standpunt.

Maar wij laten ons niet meeslepen in een halfbakken oplossing

met 200 Georgiërs, die zelf uit een bijna-dictatuur komen

en een handje vol Nepalese Ghurka's.

Als dat onze internationale bondgenoten moeten zijn.

D66 zal niet zomaar nee zeggen.

De Afghanen verdienen -ik ben er dit jaar twee keer geweest en zeg dit uit mijn hart- meerjarige internationale steun.

Voor ons zullen drie zaken centraal staan in het debat:

NAVO-bondgenootschap. Een afspraak voor twee jaar zou bindend moeten zijn;

Wij kunnen niet oneindig blijven, omdat anderen het vertikken.

Eerlijke communicatie. Geen verhullende termen, geen eenzijdige lespakketten op scholen.

En een werkelijk perspectief voor Afghanistan. Een wereldwijd gedeelde aanpak in een collegiaal bondgenootschap.

Deze week hebben wij afscheid genomen van Aad Nuis.

Aad was een veelzijdig man

Iemand die zichzelf nooit gevangen heeft gezet

op de vierkante kilometer van de Haagse politiek

Zijn laatste boek heet "Op zoek naar Nederland"

Zijn zoektocht is ten einde, maar wij blijven op weg met zijn bagage

Sinds vorig jaar is onze hersteloperatie op stoom gekomen.

De lege agenda van het kabinet helpt ons daarbij.

Die van ons wordt daardoor voller en voller.

Onze overzichtelijke fractie voert deze graag uit,

en met overtuiging.

De versnippering van het electoraat gaat door.

De PvdA met de SP in gevecht op links.

en de VVD zit na het vertrek van Wilders

en nu na het vertrek van Verdonk verder in een spagaat.

De rechterflank in die partij wint meer en meer terrein.

Rutte's uitspraak `wij zijn liberaal rechts' ,

overigens een contradictio in terminis, getuigt hiervan.

Ik vind dat jammer.

Ik had het graag anders gezien.

Maar hij zal wel niet anders kunnen.

Partijen ontwikkelen zich per definitie naar hun afsplitsing toe.

Dat betekent dat er ruimte vrij komt voor D66.

Ruimte voor het gedachtengoed van onze partij.

Aan ons om die ruimte te pakken

en uit te bouwen.

Want ik zie geen erfgenamen.

Het is weer tijd voor D66.